herpy

SALAMANDERE

Black-spotted Stout Newt

Pachytriton brevipes

Pachytriton brevipes er en kraftig, glatthudet og helt vannlevende salamander på 14-19 cm fra klare, kjølige og raskt strømmende fjellbekker i det sørøstlige Kina. Den er middels til mørkebrun med mange svarte flekker og en bred, åreliknende hale. Den er territoriell og aggressiv og krever kjølig, oksygenrikt vann.

Familie: Salamandridae

Mild hudgift

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**14-19 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**9-15 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Akvatisk**
Biotop	**Fjellskog og våtmark**
Hudgift	**Mild** Vask hendene etter kontakt, og hold fingrene unna øyne og munn
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 30 × 35 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**14-18 °C**
Temperatur, natt	**12-16 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 20-25 cm
Vanntemperatur	**14-18 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Larver i vann**
Egglegging	**I vann**
Egg per sesong	**40**
Larvetid	**80-110 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Små vanndyr (dafnier, mygglarver)**
Yngelpleie	**Vokter eggene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pachytriton brevipes er en stor og kraftig bygd vannsalamander. Voksne dyr måler 14-19 cm inkludert hale, de fleste 15-18 cm. Kroppen er tykk og huden glatt, uten de vortene som de fleste andre vannsalamandere har. Hodet er stort og flatt med tydelige leppefolder som gir munnen et fiskeaktig gap, bena er korte og tærne stubbete, og halen er bred, sammentrykt fra siden og avrundet i tuppen som en åre. Dyret puster både med lunger og gjennom huden.

Rygg, hode og hale er middels til mørk sjokoladebrune og dekket av mange svarte flekker. Buken varierer mye i farge, fra spraglet til lysebrun, gul eller oransje i flekker og opp til helt svart. Hanner i yngletilstand kan få hvite til blåhvite flekker på halen, men de er mindre tydelige enn hos de nærmeste slektningene i slekten.

Slekten *Pachytriton* rommer i dag over ti beskrevne arter, og flere ble først beskrevet de siste årene. Handelsdyr er derfor ofte feilbestemt, og dyr solgt som *P. brevipes* kan tilhøre andre arter. I handelen forveksles slekten også med *Cynops*, men artene i den er langt mer aggressive og lever utelukkende i vann. Levealderen er ikke dokumentert for arten. Dyr av slekten kan bli minst 9 år i fangenskap, og den øvre grensen på 15 år er lånt fra *Paramesotriton hongkongensis*.

Hudgiften er ikke undersøkt hos *P. brevipes*. Nære slektninger i familien har et mildt giftig hudsekret, og arten behandles derfor på samme måte: vask hendene før og etter all kontakt, og hold fingrene unna øyne og munn.

Utbredelse og leveområde

Pachytriton brevipes lever i det sørøstlige Kina. De fleste registrerte funnene kommer fra provinsen Fujian, og i tillegg er arten funnet i Zhejiang, Jiangxi og Guangdong, og det finnes enkelte funn fra Anhui. Genetisk undersøkte dyr stammer fra fjellene Wuyi i Fujian og Junfeng i Jiangxi. Flere av de øvrige funnene kan dekke nært beslektede arter, fordi artsgrensene i slekten har vært uklare.

Arten er ikke vurdert som truet, men utbredelsen krymper, trolig på grunn av forurensning og tap av levested.

> **Naturlig utbredelse:** Kina.

LEVEOMRÅDE

Levestedet er klare, raskt strømmende og oksygenrike fjellbekker med kjølig og næringsfattig vann. Byttedyr er sparsomme i slikt vann, og dyrene klarer seg ved å holde territorier og forsvare dem mot artsfrender. Arten er nesten utelukkende vannlevende og forlater bare vannet hvis den blir mobbet av et mer aggressivt dyr.

Den er et rovdyr som spiser ormer, insekter og små fisker, og den tar byttet ved å suge det inn med en rask bevegelse av munnen.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Pachytriton brevipes*, og mye av det som er kjent om slekten, gjelder handelsdyr hvis art ikke er sikker. Arten lever i klare, kjølige og oksygenrike fjellbekker i det sørøstlige Kina. *Paramesotriton hongkongensis* lever i lignende bekker lenger sør og stiller de samme kravene til vannet.

P. brevipes holdes i et rent akvarium med dypt, kjølig og oksygenrikt vann. Vannet må minst dekke dyrene helt, og dypere er bedre for helsen: 20-25 cm i et akvarium på 60 × 30 × 35 cm er et godt mål for to dyr. Regn med minst 20-40 liter per dyr og et godt filter. Hold akvariet kjølig, uten direkte sol, og ikke varm med lamper.

Dekk bunnen med fin sand eller grus som er for stor til å bli svelget; dyrene er ivrige spisere og kan suge inn underlaget sammen med føden. Det må være minst ett skjul til hvert dyr, og flere sikthinder gir dyrene steder å trekke seg tilbake til, slik at det blir færre sammenstøt. Skjul kan være stykker av PVC-rør, leirpotter, dekorasjoner til akvarier og flate steiner som hviler på en annen stein. Gi en flytende plattform eller flytende planter til sykelige eller svake dyr.

Lokket må sitte tett: dyrene kan hoppe opp av vannet med den kraftige halen, og selv om de sjelden klatrer, kan det ikke utelukkes. Et dyr som konstant hviler ved vannoverflaten eller kommer opp av vannet, har et problem og må observeres nøye for sykdom eller mobbing.

Dyrene holdes ikke sammen med andre arter. Fisk blir lemlestet eller spist, og andre salamandere kan miste lemmer.

TEMPERATUR

Hold vannet på 14-18 °C om dagen og 12-16 °C om natten. Kortvarig tåles 21-24 °C, men lengre tid over 18 °C går ut over helsen. Tallene er et anslag for et dyr fra kjølige fjellbekker, og en nedre grense er ikke dokumentert. Om sommeren kan en kjøleventilator eller et kjøleaggregat være nødvendig.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten spiller ingen rolle for et helt vannlevende dyr. I et lukket akvarium er den høy av seg selv; boksens 70-90 % er et anslag. Sørg for at luften over vannet ikke blir stående og varm.

VANN OG VANNKVALITET

Vannet skal være rent, oksygenrikt og i bevegelse. Et kraftig filter (kassefilter, bunnfilter eller innvendig filter) er nødvendig; svampfiltre og luftsteiner er mindre effektive og krever hyppigere vannskift. Aktivt kull og ammoniakkbindende harpiks kan brukes i filteret. Skift 10-20 % av vannet hver uke, uansett filter. Vann fra springen behandles med vannbehandlingsmiddel mot klor, kloramin og tungmetaller før det brukes.

Dyr fra bekker er følsomme for giftstoffer og svingninger i pH. Arten er hardfør og tåler dårlig vann en kort periode, men lengre tid med dårlige forhold går ut over helsen. Unngå såpe, rengjøringsmidler og håndkrem i nærheten av vannet.

LYS OG UVB

UVB er ikke nødvendig. Dyrene lever i skyggefulle bekker, og lyset skal ikke være sterkt. Belysningen kan innrettes etter eventuelle planter, og direkte sol unngås, fordi den varmer opp vannet.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Dyrene er glupske og spiser ormer, insekter, frosne røde mygglarver, oksehjerte, fisk, tørrfôr i pellets og små mengder magert kjøtt. Fôret suges inn, så emnene må ha en størrelse som er lett å svelge, for større biter kjempes det om. Fôrrester fjernes straks, slik at vannkvaliteten holder seg. Fôr så langt det er mulig i hver sin ende av akvariet eller fra hånden, slik at dyrene ikke biter hverandre under fôringen.

ATFERD OG HÅNDTERING

Pachytriton brevipes er territoriell og aggressiv. I næringsfattige bekker blir føden knapp, og dyrene forsvarer derfor et område mot artsfrender. Bitt ses som krumme merker i huden eller manglende lemmer og kan være dødelige, noen ganger for begge dyr. I et lite akvarium bør dyrene ikke holdes sammen. Arten kan holdes i små grupper hvis hvert dyr har sitt eget territorium (skjul), men aggresjon ses fortsatt ved fôring og krangel om plassen. Når et nytt dyr kommer til, endres hele innredningen, slik at alle dyrene må etablere et nytt territorium.

Et veletablert dyr beveger seg rundt i akvariet uten å jage eller gjemme seg. Går et dyr ned i vekt, har gjentatte bittsår eller hele tiden holder seg ved overflaten eller på land, kan det eneste svaret være å flytte det til et eget akvarium.

Dyrene kommuniserer med luktstoffer. Halevifting ses hele året hos begge kjønn og er ikke alltid paringsatferd; hannen vifter vilt når han vil at en hunn skal legge merke til ham, og begge kjønn vifter lett når de nærmer seg hverandre eller blir forstyrret. Lett napping i halen fra en hunn er harmløst, men vedvarende napping er aggresjon.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for arten. Hannene kan kjennes igjen når de er i yngletilstand: kloakken er oppsvulmet, og i oppspent tilstand kan 2 mm lange hårlignende papiller stikke fram fra den, og de har hvite flekker på siste tredjedel av halen. Utenfor yngletilstand kjennes kjønnene noenlunde sikkert på kloakkåpningen, som er lengre hos hannen, og på hodet: hos hunner i god hold er hodet høyst like bredt som kroppen sett ovenfra, mens hannenes hoder er bredere i forhold til kroppen. Hannene foretrekker svært runde hunner.

PARRING

Paring og egglegging hos *P. brevipes* er ikke dokumentert. Hos dyr som i handelen er solgt som «*Pachytriton labiatus*», og trolig er *Pachytriton granulosus* eller *Pachytriton inexpectatus*, nærmer hannen seg en rund hunn og vifter kraftig med halen mot henne, og begge kjønn kan skyve til kloakken for å teste mottageligheten. Stopper hunnen, stiller hannen seg foran henne og fortsetter å vifte; flykter hun, sperrer han veien. Når hunnen står stille, går hannen bort med halen i smalere og smalere bølger, og hunnen følger etter, berører halen og napper i den. Så løfter han halen og avsetter sædpakken på underlaget, og hunnen samler den opp med kloakken. En hunn som flykter, jages og angripes.

EGG OG LARVER

Oppdrett i fangenskap er sjeldent. Spermatoforer er sett hos arten, men egg er ikke dokumentert. Hos de samme handelsdyrene ("*P. labiatus*") er kullet omtrent 40 egg, som hunnen legger i taket av utgravde eller hulelignende skjul og aktivt vokter under utviklingen; tallene i boksen er lånt derfra. For å få dyrene i yngletilstand holdes hannene adskilt fra hunnene under en vinteravkjøling og settes sammen igjen i februar eller mars.

Aggresjonen er størst i yngletiden. Et par får mange skjul og fôres i hver sin ende av akvariet eller fra hånden, slik at det ikke blir bitt.

METAMORFOSE

Klekketid og larveutvikling er ikke dokumentert for *Pachytriton brevipes*. Larvetiden i boksen (80-110 dager) er lånt fra *Paramesotriton hongkongensis*. Larvene er rovdyr og får små vanndyr som dafnier og små mygglarver.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av unger er ikke dokumentert for *Pachytriton brevipes*. Unger av arter som lever i bekker, har trolig de samme grunnkravene som de voksne: kjølig, rent og oksygenrikt vann med vannbevegelse, skjul til hvert dyr og hyppige vannskift. Fôr i små porsjoner med fôr som passer til munnen til ungene, og fjern fôrrester med en gang. Det er en generell anbefaling og ikke kunnskap om arten.

Helse og vanlige feil

Typiske problemer og feil:

- Dårlig vannkvalitet og for høy temperatur over lengre tid. Dyr fra bekker er følsomme for giftstoffer, svingninger i pH og varme.
- Bittsår og mistede lemmer etter kamper mellom dyr. Flytt det svakeste dyret til et eget akvarium.
- Dyr fra handelen har ofte levd under dårlige forhold. De er hardføre og tåler det en periode, men lengre tid med dårlige forhold skader helsen.
- Utvendige parasitter: dyr fra handelen kan ha mørkebrune, vannlevende midd mellom tærne, i armhulene, ved kloakken og langs den store åren bak forbena. De er harmløse i lite antall og kan fjernes med en pinsett.
- Et dyr som konstant ligger ved vannoverflaten eller kommer opp på land, har et problem.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) er en hudsopp som dreper mange europeiske salamandere. Mange østasiatiske salamandere kan bære smitten uten symptomer. Nye dyr holdes derfor i karantene i flere uker, adskilt fra andre salamandere og amfibier, med eget utstyr og god håndhygiene.

Oppsøk en veterinær med kunnskap om amfibier hvis dyret slutter å spise, får sår, hevelser eller misfarget hud.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.